

Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΛΕΙΨΥΔΡΙΑΣ ΚΑΙ ΞΗΡΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΧΑΡΗΣ ΟΜΟΡΦΟΣ

Εκτελεστικός Μηχανικός 1ης Τάξης, Τμήμα Ανάπτυξης Υδάτων

Αναγνωρίζοντας την ανησυχία πολλών κρατών-μελών μεταξύ των οποίων και της Κύπρου, καθώς και την επιδείνωση της κατάστασης αναφορικά με τα φαινόμενα της λειψυδρίας και ξηρασίας που μαστίζουν πολλές περιοχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είχε αναλάβει μια εις βάθος αξιολόγηση της κατάστασης, με σκοπό την υιοθέτηση σχετικής Ανακοίνωσης μέχρι τον Ιούλιο του 2007.

Η Ανακοίνωση (COM(2007) 414) δημοσιεύτηκε στις 18 Ιουλίου 2007, με στόχο να προσανατολιστεί η Ευρωπαϊκή Ένωση προς μία οικονομία αποτελεσματικής αξιοποίησης και εξοικονόμησης του νερού. Σκοπός είναι να ξεκινήσει ο διάλογος σχετικά με τους τρόπους με τους οποίους η Ευρώπη μπορεί να αντιμετωπίσει τα φαινόμενα της λειψυδρίας και της ξηρασίας, ενώ στο περιβάλλον δεσπόζει η αλλαγή του κλίματος. Η Ανακοίνωση αναφέρεται σε αρχική δέσμη πολιτικών εναλλακτικών δυνατοτήτων και θίγει θέματα που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη για να εξασφαλιστεί η διαθεσιμότητα του νερού για τις τις ανθρώπινες, οικονομικές και κοινωνικές δραστηριότητες.

Στο επίκεντρο η Οδηγία Πλαίσιο για τα Νερά

Στο επίκεντρο των πολιτικών εναλλακτικών δυνατοτήτων που προτείνονται βρίσκεται η ανάγκη για πλήρη και σωστή εφαρμογή της Οδηγίας Πλαίσιο 2000/60/EK για τα Νερά, καθώς και η ανάγκη για ορθή τιμολόγηση του νερού, με γνώμονα την αρχή “ο χρήστης πληρώνει”. Ως εκ τούτου θεωρούνται καθοριστικής σημασίας οι προσπάθειες που θα καταβληθούν για την επιβολή υποχρεωτικών προγραμμάτων μέτρησης της κατανάλωσης του νερού. Η εξοικονόμηση και η αποτελεσματική αξιοποίηση του νερού επιβάλλεται να προωθηθούν δεόντως, δεδομένου ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει τεράστιες δυνατότητες όσον αφορά την εξοικονόμηση του νερού. Κατά συνέπεια, επιβάλλεται να πραγματοποιηθούν ουσιαστικές αλλαγές όσον αφορά τον τρόπο χρήσης και διοχέτευσης του νερού στους χρήστες. Για παράδειγμα είναι εύκολο να προαχθεί η εγκατάσταση συσκευών αποδοτικής χρήσης και εξοικονόμησης ύδατος στις βρύσες, τις κεφαλές των ντους και τις τουαλέτες.

Σε μεγαλύτερη κλίμακα, πάντα σύμφωνα με την Ανακοίνωση, επιβάλλεται να λαμβάνεται δεόντως υπόψη η κατάλληλη κατανομή κατά τη χρήση του νερού μεταξύ των επιμέρους οικονομικών τομέων. Η χάραξη των πολιτικών πρέπει να βασίζεται σε “σαφή ιεράρχηση του νερού”, με την έννοια ότι πρέπει να καταστεί προτεραιότητα η εξοικονόμησή του. Επίσης, η δημιουργία νέων, επιπλέον υποδομών για αύξηση της προσφοράς νερού, θα πρέπει να θεωρείται ως επιλογή αφού πρώτα εξαντληθεί η λήψη άλλων μέτρων, όπως η εύστοχη τιμολόγηση του νερού στις διάφορες χρήσεις και η λήψη μέτρων αποτελεσματικής αξιοποίησης των δαπανών για τη βελτίωση της διαχείρισης της ζήτησης. Η αειφόρος χρήση του νερού και του εδάφους θα πρέπει επίσης να καταστούν συστατικό στοιχείο της διαδικασίας χάραξης πολιτικών σε τομείς όπως η γεωργία και ο

τουρισμός, όπου όλες οι δραστηριότητες θα πρέπει να προσαρμόζονται στις τοπικά διαθέσιμες ποσότητες νερού.

Προς μια ολοκληρωμένη προσέγγιση

Το θέμα της λειψυδρίας και ξηρασίας στην Ευρώπη, καθώς και η δέσμη πολιτικών εναλλακτικών δυνατοτήτων που προτείνονται στην Ανακοίνωση συζητήθηκαν στην άτυπη σύνοδο των Υπουργών Περιβάλλοντος που πραγματοποιήθηκε στη Λισαβόνα στις 31 Αυγούστου – 1 Σεπτεμβρίου 2007. Επιπροσθετα, το Συμβούλιο Υπουργών Περιβάλλοντος κατά τη σύνοδο του στις 30 Οκτωβρίου 2007, ενέκρινε Σχέδιο Συμπερασμάτων το οποίο προδιαγράφει τα επόμενα βήματα για την αντιμετώπιση της λειψυδρίας και ξηρασίας στην ΕΕ. Ιδιαίτερα, μεταξύ άλλων, το Συμβούλιο τόνισε ότι, για να επιτευχθούν οι στόχοι της υδατικής πολιτικής και να επιτευχθεί πρόοδος προς την αιεφόρο ανάπτυξη, θεμελιώδης απαίτηση είναι μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την αντιμετώπιση των ζητημάτων της λειψυδρίας και της ξηρασίας. Στην προσέγγιση αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, η ουσιαστική εφαρμογή ολοκληρωμένης διαχείρισης των υδάτινων πόρων, η ενίσχυση των πολιτικών για τη διαχείριση της ζήτησης νερού και την εξοικονόμηση νερού, η εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει» σύμφωνα με την Οδηγία Πλαίσιο για τα Νερά, η ενσωμάτωση ζητημάτων αιεφόρου χρήσης του νερού σε άλλες πολιτικές (π.χ. γεωργία, δασοκομία, περιφερειακή ανάπτυξη, τουρισμός, παραγωγή ενέργειας), ο σχεδιασμός χρήσης γης και η αξιολόγηση των υδάτινων οικοσυστημάτων και των λειτουργιών τους. Υπογραμμίζει επίσης ότι πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην περαιτέρω ανάπτυξη και, εφόσον απαιτείται, στην προσαρμογή των σημερινών γεωργικών πολιτικών προκειμένου να συντελέσουν στην αιεφόρο διαχείριση των νερών.

Το Συμβούλιο θεωρεί ότι η εφαρμογή της προσέγγισης που θα έχει ως γνώμονα τη ζήτηση, την αποτελεσματική χρήση του νερού και τη λήψη περαιτέρω εκπαιδευτικών μέτρων πρέπει να αποτελούν σαφή προτεραιότητα, ενώ η ανάγκη για νέα μέτρα προσφοράς νερού να εξετάζεται από τη στιγμή που ο προβλεπόμενος αντίκτυπος των μέτρων εξοικονόμησης του νερού αποδεικνύεται ανεπαρκής. Επίσης, υπογραμμίζει ότι για να αντιμετωπιστούν οι επιπτώσεις των ξηρασιών απαιτείται μεταστροφή από μια προσέγγιση διαχείρισης κρίσεων προς δράσεις πρόληψης και ετοιμότητας.

Το Συμβούλιο καλεί επίσης την Επιτροπή να υποβάλει έκθεση παρακολούθησης κατά το 2008 και όπως επανεξετάσει και αναπτύξει περαιτέρω έως το 2012, την εξελισσόμενη στρατηγική της ΕΕ για τη λειψυδρία και τις ξηρασίες.

Η περίπτωση της Κύπρου

Στην Κύπρο, τα περισσότερα από τα μέτρα διαχείρισης της ζήτησης που αναφέρονται στην Ανακοίνωση έχουν εφαρμοστεί ή εφαρμόζονται, με το πρόβλημα της λειψυδρίας όμως να παραμένει παρά τη σωρεία των επιπυχών αλλά και δαπανηρών μέτρων διαχείρισης τόσο της ζήτησης όσο και της προσφοράς. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι η Κύπρος αναφέρεται ως

παράδειγμα καλής πρακτικής σε σχέση με την επιχορήγηση για την επαναχρησιμοποίηση του «γκρίζου νερού».

Η κατάσταση που αντιμετωπίζει η Κύπρος αναμένεται να επιδεινωθεί με τις κλιματικές αλλαγές που οδήγησαν τις τελευταίες δεκαετίες σε μια συστηματική μείωση της βροχόπτωσης, σε συνδυασμό με αύξηση της θερμοκρασίας και των συχνών περιστατικών μακρών περιόδων ανομβρίας, προκαλώντας προβλήματα στην ανάπτυξη, το περιβάλλον και τη δημόσια υγεία.

Με βάση τα πιο πάνω δεδομένα είναι εμφανές ότι οι σημαντικότερες επιπτώσεις της λειψυδρίας και ξηρασίας δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν με μεμονωμένα μέτρα αλλά με μια ολοκληρωμένη προσέγγιση βασισμένη σε ένα συνδυασμό νομοθετικών, θεσμικών και τεχνικών μέτρων και κατάλληλων χρηματοδοτικών εργαλείων, τα οποία θα στοχεύουν μεν στην αποδοτικότερη χρήση του νερού και την προστασία του περιβάλλοντος αλλά θα προνοούν συγχρόνως και για την προστασία των πολιτών από τις επιπτώσεις των φαινομένων αυτών.

Η Ανακοίνωση αποτελεί το πρώτο βήμα αντιμετώπισης του προβλήματος της λειψυδρίας και ξηρασίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η Κύπρος, που μαζί με τη Μάλτα έχουν χαρακτηριστεί ως οι «φτωχές σε νερό» χώρες της ΕΕ, καλείται να επαναξιολογήσει την υπάρχουσα κατάσταση και τις ιδιαιτερότητες των υδατικών της πόρων λαμβάνοντας υπόψη την ήδη συντελούμενη κλιματική αλλαγή και να διαμορφώσει μέσα στα πιο πάνω πλαίσια τη δική της εθνική στρατηγική, ώστε να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις και να βοηθηθεί η εξασφάλιση των υδάτινων μας πόρων τόσο για σήμερα όσο και για τις επόμενες γενεές.

Για την υλοποίηση του στόχου αυτού και μέσα στα πλαίσια εφαρμογής της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Νερά, το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων ετοιμάζει Ολοκληρωμένο Σχέδιο Διαχείρισης των νερών της Κύπρου, καθώς και Σχέδιο Διαχείρισης Ξηρασίας και καλεί το κοινό να συνεισφέρει στην ετοιμασία των Σχεδίων αυτών, μέσω της εκστρατείας διαβούλευσης. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη δημόσια διαβούλευση και την Οδηγία Πλαίσιο για τα Νερά οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να απευθύνονται στα Γραφεία του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων, στη Λευκωσία, στα τηλέφωνα 22803390, 22803216 ή στην ιστοσελίδα του Τμήματος www.moa.gov.cy/wdd.

24 Απριλίου, 2008

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΤΜΗΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΥΔΑΤΩΝ**